

OBSAH

1. POČÁTKY VÝVOJE TRESTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVY V DOBĚ KRÁLOVSKÉ	7
2. VÝVOJ TRESTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVY V DOBÁCH ŘÍMSKÉ REPUBLIKY	28
2.1. Vznik římské republiky, období rané republiky a Zákona dvanácti desek	28
2.2. Vývoj trestního práva v dobách rozvoje římské republiky	54
2.3. Vývoj trestního práva v dobách vrcholné a pozdní římské republiky	68
2.3.1. Změny trestního procesu	68
2.3.2. Zločin velezrady	71
2.3.3. Zločin vraždy a travičství	74
2.3.4. Zločin otcovraždy	77
2.3.5. Náboženské zločiny	79
3. VÝVOJ ŘÍMSKÉHO PRÁVA TRESTNÍHO ZA PRINCIPÁTU	82
3.1. Vývoj trestního procesu v době principátu	82
Císařští úředníci zapojení do trestního procesu	83
Obvinění a jeho formální náležitosti	86
Omezení možnosti podat obvinění	88
Pravidla trestního procesu	91
Souzení v nepřítomnosti	92
Věznění, výslechy a mučení obviněných	93
Tresty	94
3.2. Zločin velezrady	100
3.3. Zločin vraždy a travičství	104
3.4. Zločin otcovraždy	107
3.5. Náboženské zločiny	109
3.6. Shrnutí kapitoly	112

redakce: Petr Bělovský
grafika a sazba: Auditorium
jazyková korektura: Zdeněk Tejkl

Auditorium
Praha 2025

© Auditorium s.r.o., Jan Ullmann

ISBN 978-80-53009-02-7

4. CODEX THEodosIANUS A VÝVOJ ŘÍMSKÉHO PRÁVA TRESTNÍHO ZA DOMINÁTU	114
4.1. Vývoj trestního procesu v době dominátu	114
Císařští úředníci zapojení do trestního procesu	114
Místo konání soudního procesu	121
Procesní lhůty	124
Soudní dny	126
Inscriptio	127
Uvěznění obviněného v průběhu trestního procesu	128
Peněžitá záruka obviněného	133
Tresty	134
4.2. Zločin velezrady	136
4.3. Zločin vraždy a travičství	140
4.4. Zločin otcovraždy	142
4.5. Náboženské zločiny	143
5. CODEX IUSTINIANUS	150
5.1. Změny v oblasti římského trestního práva procesního	150
5.2. Změny v oblasti římského trestního práva hmotného	154
6. ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ	158
Seznam zkratk	166
Seznam pramenů	167
Seznam literatury a zdrojů	167

I. POČÁTKY VÝVOJE TRESTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVY V DOBĚ KRÁLOVSKÉ

Prapočátky vývoje římského práva trestního lze nalézt již v době legendárního založení Říma:

„Romulus řádně vykonal bohoslužby a svolal do shromáždění lid; ten však nemohl srůst v tělo jednoho národa jinak než zákony. Proto jim dal právní řád. Měl za to, že se to zřízení stane posvátným ještě prostému lidu, jestliže sám sebe učiní ctihodným odznaky moci. Proto si dal vznešenosti i jinak, a to jak šatem, tak zejména přibráním čestného průvodu dvanácti liktorů. Někteří se domnívají, že se přitom řídil počtem ptáků, kteří mu věštbou zvěstovali královskou moc. Já bych se spíše přidržel názoru těch, kterým se zamlouvá domněnka, že i ten počet byl převzat od sousedních Etrusků, stejně jako královští pomocníci; ostatně od nich bylo vzato i křeslo kurulské i toga nachedem lemovaná. Tak prý to měli zavedeno Etruskové, protože si volili krále společně z dvanácti kmenů a ty kmeny daly po jednom liktorovi.“¹

Livius nehovoří jmenovitě o trestním právu (a bylo by skutečně překvapivé, kdyby tomu tak bylo, jelikož v dané době docházelo ke vzniku Říma jako obce, s čímž se pojily úplné počátky vzniku římského práva, tedy o jakékoli jeho diferenciaci zatím hovořit nelze), avšak již v tomto úryvku je uvedena informace o „průvodu dvanácti liktorů“ doprovázejících Romula, tedy vůdce (krále) římského společenství, kteří sloužili jako vykonavatelé státní moci zosobněné právě králem Romulem. Není jasné, zda již v této době liktoři nosili pozdější doložené odznaky své funkce, tedy sekery zaťaté do svazku

¹ Liv. I.8 (překlad: KUCHARSKÝ, P., *Titus Livius: Dějiny*, vol I. Praha, Svoboda, 1971, s. 50)